

Број/Broj: 01,02,03/11-05-293/08
Сарајево/Sarajevo, 16. 09. 2008.

КОЛЕГИЈУМУ ОБА ДОМА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БиХ

КОЛЕГИЈУМУ СЕКРЕТАРИЈАТА

ЧЛАНОВИМА ИПУ ГРУПЕ ПСБиХ ПРИ ИНТЕРПАРЛАМЕНТАРНОЈ УНИЈИ

СЕКТОРУ ЗА МЕЂУНАРОДНЕ ОДНОСЕ И ПРОТОКОЛ

ПРЕДМЕТ: Извјештај о засједању парламентарне конференције WTO-а, одржане у Женеви 11. и 12. септембра 2008. године

На годишњем засједању парламентарне конференције Свјетске трговинске организације, у организацији Интерпарламентарне уније и Европског парламента, учествовала је Делегација ИПУ групе Парламентарне скупштине БиХ при Интерпарламентарној унији, коју су чинили:

1. Винко Зорић, замјеник предједавајућег ИПУ групе ПСБиХ при ИПУ-у;
2. Душанка Мајкић, члан ИПУ групе;
3. Саво Ерић, члан ИПУ групе;
4. Марина Мијачевић, секретар Делегације ИПУ групе.

Засједање је отворио Manuel Antonio dos Santos, замјеник предједника Европског парламента, а теме, односно панел расправе на овогодишњем засједању WTO-а биле су:

- Поглед након Дохе
- Утицај међународне трговине на климатске промјене
- Трговина у доба дигиталне револуције
- Усвајање амандамана на Пословник Паламентарне конференције WTO-а
- Усвајање Смјерница за односе између парламената и влада у питању међународне трговине
- Усвајање Завршног документа.

Делегати на парламентарном засједању имали су прилику размијенити мишљења у вези са путевима којима је могуће ићи напријед у тренутку када будућност преговора из Дохе постаје све несигурнија, чему су узрок различити ставови држава чланица WTO-а, а која се односе на кључна питања у области пољопривреде, приступа непољопривредном тржишту, као и различитим услугама. Глобални преговори о трговини, тзв. Рунда из Дохе, почели су 2001. године и усмјерени су ка укидању субвенција, царина и осталих препрека трговини с циљем смањења сиромаштва и подстицања економског раста земаља у развоју.

Главни проблем о којем је расправљано односио се на питање - како наћи равнотежу између развијених земаља и земаља у развоју. Већина свјетских пољопривредника живи у земљама у развоју. Они су и даље заочени пред циновским субвенцијама које богате државе дају својим фармерима и запрекама у приступу тржиштима развијених земаља. Највећи камен спотицања јесте захтјев индустријских земаља да земље у развоју и неразвијене земље отворе своја тржишта за њихову робу, док оне пак траже да САД и ЕУ укину високе пољопривредне субвенције. Немогућност договора, дакле, произлази због високих царина на увоз пољопривредних производа којима сиромашне земље желе штитити своје пољопривреднике од поплаве увоза из богатих земаља. Наиме, сиромашне земље страхују да ће, ако отворе своја тржишта за пољопривредне производе из богатих земаља, које већ дају велике субвенције својим пољопривредницима, уништити сопствену производњу.

Веома је велики број актуелних проблема усмјерен ка могућности проналаска рјешења, чак и у ситуацијама када су преговори засновани на мјерама према којима би земље у развоју биле у могућности да повећају тарифе како би заштитиле своје фармере на основу посебног заштитног механизма.

Постоји оправдана забринутост да мултилатерализам трпи велике препреке те се суочава са неуспјехом у доношењу модалитета за посебан третман најмање развијених земаља. При доношењу модалитета треба узети у обзир различит третман за земље у развоју на основу одредаба Министарске декларације из Дохе. **Потребно је посветити посебну пажњу групи најмање развијених земаља, у коју унутар WTO-а спадају 32 државе чланице.**

Сви учесници засједања изнијели су јасан став да свијет треба јак мултилатерални трговински систем који ће допринијети већој безбједности, транспарентности и стабилности у међународној трговини кроз мултилатерална правила и судско уређење спорова. Јак мултилатерални трговински систем је најефикасније средство за остварење просперитета свих земаља. Из тог разлога не би смјело доћи до поништавања већ постигнутог напретка, као што су преговори о укидању пољопривредне извозне субвенције до 2013. године и осигурање бесцаринског и бесквотног приступа за готово цјелокупан извоз из најмање развијених земаља.

Иако пут којим се враћа за преговарачки сто није лаган, препреке нису непремостиве. Све државе, поготово главни актери, имају обавезу да се држе обећања датих током рунде преговора у Дохи. Изазов посебног и различитог третмана је установити приступ којим ће се јасно и конкретно утврдити права и обавезе свих чланица, док је у исто вријеме препознатљиво да су развојне потребе држава чланица различите и самим тиме траже различите одговоре.

Тежиште у либерализацији трговине мора бити више него отворено, недискриминирајуће те засновано на правилима мултилатералног система.

Након друге панел расправе, која се односила на утицај међународне трговине на климатске промјене, извјештаје су поднијели Khunying Kalaya Sophonpanich, посланик у Тајландском парламенту, и Alain Lipietz, посланик у Европском парламенту. Оба извјестиоца су се сложила да су два водећа глобална проблема: пораст јаза између развијених и неразвијених земаља и климатске промјене. Оба проблема су међусобно тијесно повезана. Први проблем је посљедица, између осталог, неправедне подјеле свјетских ресурса, а други посљедица коришћења тих ресурса. Преплићући се међусобно, ти проблеми се појачавају – климатске промјене се интензивирају, а јаз између развијених земаља и земаља у развоју се повећава.

Већ више од двије деценије научници упозоравају на опасности од промјене климе и потребу за ефикаснијим дјеловањем у смањењу емисије гасова који изазивају ефекат стаклене баште. Ако се не заустави раст нивоа тих гасова у ваздуху, глобално загријавање наше планете у идућих неколико деценија могло би измаћи контроли. То ће резултирати каскадом катастрофичних догађаја због којих би могле изумријети многе биљне и животињске врсте, а милиони људи остати без својих домова. Да бисмо спрјечили катаклизму, потребно је смањити емисије опасних гасова за чак 60%. Смањење емисије штетних гасова била је идеја из Кјото протокола, којим је предвиђено да индустријске земље у периоду од 2008. до 2012. године смање емисију гасова који изазивају ефекат стаклене баште за 5,2 % у односу на 1990. годину.

Иако је данас порасла свијест и знање о учинцима економског раста и утицају трговине на климатске промјене, ипак је још тешко одговорити на питање – да ли међународна трговина може ублажити климатске промјене ако сљедећа питања не буду читко адресирана и ако се не донесе међународна стратегија која би требало да:

- **заустави протекционизам, укључујући једностране трговинске препреке које штете земљама у развоју;**
- **унаприједи либерализацију трговине;**
- **смањи подстицаје који узрокују неравноправну конкуренцију;**
- **донесе правнообавезујуће и друге инструменте;**
- **води транспарентан процес, јавну одговорност и јавну партиципацију.**

Такође, израђене су препоруке и смјернице садржане у Оквирној конвенцији о климатским промјенама (UNFCCC), а дјелује и Међународно тијело за климатске промјене (IPCC). Потребно је истражити пут и начин заштите свијета и баштине. **Основни задатак је смањити емисије, а уједно не умањити економски развој, конкурентност фирми, индивидуални стандард и запосленост.** Извјештај IPCC-а упозорава да су емисије штетних гасова за које су одговорни људи, а које највећим дијелом настају изгарањем фосилних горива, врло вјероватно главни узрок загријавања. Испуштање угљен-диоксида (CO₂) који настаје сагоревањем фосилних горива узрокује стањивање озонског омотача и све веће климатске промјене. Будући да све више људи на Земљи треба све више енергије, емисије у цијелом свијету из дана у дан све више расту.

Развијене земље свој ниво развоја дугују природи из које су узеле ресурсе за развој, а вратиле јој свој отпад. Окренути економском расту, уништили смо велики дио животне средине. Многи људи нису свјесни посљедица, као што су онечишћење, емисија карбон-диоксида, сиротињски квартави и ерозија тла.

Првог дана парламентарне конференције WTO-а учесницима се обратио и Pascal Lamu, директор WTO-а. Он је у свом обраћању позвао на скори наставак преговора те ургирао на парламентарце да помогну у закључивању јулског пакета. Јулски преговори прекинути су након што су САД и Индија одбиле да пристану на компромис о предложеном механизму посебне заштите који би земљама у развоју омогућио заштиту својих сиромашних пољопривредника подизањем царина ради суочавања са растом субвенционизираниог увоза. Pascal Lamu је истакнуо да су велике свјетске привреде спремне да дају нову прилику за постизање споразума у преговорима о либерализацији свјетске трговине, покренутим у Дохи.

Мишљења је да има простора за обновљени ангажман у преговорима и постизање консензуса о кључним питањима у области пољопривреде и индустријске робе током идућих мјесеци, тако да се у 2009. години може очекивати окончање трговинских преговора.

Извјештај припремила
Марина Мијачевић
секретар Делегације ИПУ групе ПСБиХ

Извјештај одобрио
Винко Зорић
замјеник предсједавајућег
ИПУ групе ПСБиХ

Прилог: Завршни документ усвојен на засједању